

We Lwowie, dnia 20. czerwca 1902.

Aleg 93

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889 Nr. 16 Dz. u. kr. a względnie ustawy z dnia 6. lipca 1899 Nr. 85 Dz. u. kr. o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych, w kierunku polepszenia bytu tychże nauczycieli.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 9. lipca 1901 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby skoro stosunki finansowe kraju na to pozwolą, po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej opracował i przedłożył Sejmowi projekt podniesienia, a ewentualnie innego uregulowania pborów nauczycieli szkół ludowych, oraz przedłożył w tym przedmiocie sprawozdanie na najbliższej sesji sejmowej.

Stosownie do powyższego polecenia przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie z wnioskiem wydatnego polepszenia płac nauczycielskich.

Wnioski to oparte są na porozumieniu z Radą szkolną krajową, której opinię z drobnymi różnicami, uwzględnił Wydział krajowy także przy innych zmianach ustawy, proponowanych w załączonym projekcie.

Myślą przewodnią Wydziału krajowego przy tej reformie płac nauczycielstwa ludowego było, aby w granicach możności finansowej kraju polepszyć warunki bytu nauczycielstwa a przede wszystkim tej jego warstwy najliczniejszej, która pracuje na najniższych szczeblach szkolnictwa za wynagrodzeniem najszczuplejszem, niewystarczającym nieraz nie tylko na przyzwoite ale nawet na znośne utrzymanie.

Odnosi się to przedewszystkiem do licznej kategorii nauczycieli tymczasowych takich, którzy pomimo posiadania pełnej kwalifikacyi, nie uzyskali jeszcze stałej posady etatowej. Oznaczenie wynagrodzenia tych nauczycieli pozostawia obecna ustawa Radzie szkolnej krajowej, ustanawiając jedynie minimum 500 K., poniżej którego zejść nie można. Rada szkolna krajowa licząc się z względami budżetowemi, oznaczyła wynagrodzenie nauczycieli tymczasowych, posiadających kwalifikacye nauczycielskie, w III. i IV. klasie płac nauczycielskich, na 600 K. rocznie. Płaca ta nie może być uznana za wystarczającą dla tych, którzy uzyskali zupełną kwalifikacyę do pełnienia służby nauczycielskiej i wymaga koniecznie podwyższenia.

Niezbędnem dalej jest podwyższenie płac t. z. nauczycieli młodszych w IV. klasie płac. Siły te nauczycielskie, zupełnie ukwalifikowane, pełniące służbę przy szkołach

mających więcej niż jedną klasę, przestać maszą obecnie na skąpej płacy 700 K. bez mieszkania i bez dodatku na mieszkanie po wsiach, w miasteczkach zaś, do IV. klasy płac zaliczonych, otrzymują wprawdzie dodatek na mieszkanie jednak tylko w wysokości 10% płacy a więc w kwocie na ten cel bezwarunkowo niewystarczającej.

Dola nauczycieli starszych samoistnych i kierujących w IV. klasie płac jest wprawdzie nieco pomyślniejszą, zwłaszcza na wsi, jeżeli mają przy szkole wygodne pomieszkowanie z ogrodem i polem, z których dochód ułatwia im wyżywienie własne i rodziny, zaprzeczyć jednak trudno, że płaca w tej klasie, na pierwszym zwłaszcza stopniu, obejmującym połowę posad systemizowanych w każdym okręgu, wynosząca tylko 800 K., jest w obecnych warunkach bytu, zwłaszcza dla nauczycieli obarczonych rodziną stanowczo niedostateczna.

Niemniej konieczną wydaje się także reforma płac w klasach III i II., w których uzyskanie najwyższego stopnia płacy, jest z powodu zastrzeżonego w ustawie posiadania egzaminu do szkół wydziałowych, — dla wielu nauczycieli pomimo lat służby, zasług położonych i pracy skutecznej — nie do osiągnięcia.

Podwyższenie w granicach możliwości finansowej kraju, płac nauczycieli wspomnianych powyżej kategorii, uważa Wydział krajowy zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, nie tylko za słuszne i godziwe, ale także ze względu na interesa szkolnictwa ludowego, za niecierpiące zwłoki.

Z tych powodów w załączonym projekcie ustawy proponuje w Art. 11. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Nr. 16 Dz. u. kr. w brzmieniu ustawy z dnia 6. lipca 1899 Nr. 85 Dz. u. kr. następujące zmiany:

a) Dla nauczycieli tymczasowych posiadających pełną kwalifikację t. j. patent kwalifikacyjny a oraz świadectwo z egzaminu dojrzałości oznaczone w ustawie minimum płacy zamiast dotychczasowych 600 K. — 800 K.

Zwiększenie wydatku stąd wynikające obliczyła Rada szkolna krajowa na roczną kwotę 113.900 K.

b) Dla nauczycieli młodszych, zaliczonych do IV. klasy płac nauczycielskich, zamiast dotychczasowych 700 K. — płacę równą płacy nauczycieli młodszych III klasy, t. j. rocznie — 800 K.

Zwiększenie wydatku stąd wynikające wyniesie według obliczenia Rady szkolnej krajowej rocznie 91.700 K.

c) Dla nauczycieli starszych IV., III. i II. klasy płac. W tej mierze zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, proponuje Wydział krajowy oprócz podwyższenia płac na najniższym stopniu, także inny podział w poszczególnych klasach płac. Według ustawy obecnie obowiązującej podzielone są płace w klasach IV., III. i II. na trzy stopnie a to, poczynając od najniższego stopnia w stosunku $\frac{2}{4}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{4}$. Wydział krajowy na wniosek Rady szkolnej krajowej, proponuje, aby nadal, podobnie jak to ma miejsce w I. klasie płac, także w innych klasach płac były tylko po 2 stopnie i to w stosunku $\frac{3}{4}$ (niższa płaca) i $\frac{1}{4}$ (wyższa płaca). W ten sposób obecny najniższy stopień płacy byłby uchylony a wszyscy objęci w nim nauczyciele przeszliby do średniego stopnia płac. W IV. klasie płac niższy stopień proponowany jest (dla $\frac{3}{4}$ nauczycieli) w kwocie 900 K. czyli o 100 K. wyżej od teraźniejszego najniższego stopnia w kwocie 800 K.; wyższy stopień w IV. klasie płac proponowany jest w kwocie 1100 K. czyli o 100 K. wyżej od dotychczasowego najwyższego stopnia w tej klasie.

W szczególności i z obliczeniem efektu finansowego proponowane w IV., III. i II. klasie płac podwyższenie przedstawia się, jak następuje:

| | |
|---|------------|
| Klasa IV., płace dla $\frac{3}{4}$ nauczycieli 900 K., dla $\frac{1}{4}$ części 1100 K. | |
| Zwiększenie wydatku z tego powodu oblicza Rada szkolna krajowa rocznie na | 314.000 K. |
| Klasa III., płace dla $\frac{3}{4}$ nauczycieli 1200 K., dla $\frac{1}{4}$ części 1400 K. | |
| Efekt finansowy wyższy roczny wydatek | 64.800 " |
| Klasa II., płace dla $\frac{3}{4}$ nauczycieli 1400 K., dla $\frac{1}{4}$ części 1600 K. | |
| Efekt finansowy | 35.600 " |
| Razem podwyższenie roczne wydatku w trzech wymienionych klasach płac o | 414.400 K. |

Obok tych wniosków, zmierzających do podwyższenia płac proponuje Wydział krajowy w załączonym projekcie ustawy następujące dwie ważne zmiany:

W Art. 11. obecnie obowiązującej ustawy, w ustępie ustanawiającym płace w IV. klasie płac, przyjętą jest zasada posuwania się nauczycieli na wyższe stopnie — inna niż w klasach III. i II. Kiedy bowiem w tych dwóch klasach płac na cyfry procentowe $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{2}{4}$ dzieli się ogół posad całego kraju w każdej klasie tak, że wszystkie posady, systemizowane dla szkół we wszystkich miastach, do danej klasy zaliczonych, stanowią jednolity etat krajowy, to w IV. klasie płac następuje rozdział posad na części $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{2}{4}$ i odbywa się posuwanie do wyższych stopni w każdym powiecie czyli okręgu szkolnym — odrębnie.

Wynika stąd taka różność w widokach awansu w rozmaitych okręgach, że w jednych, mianowicie w tych, gdzie z pomiędzy ogółu posad systemizowanych, stanowiących podstawę repartycji, wiele posad nie są wcale obsadzone, posunięcie na wyższy stopień płacy następuje już w 1—3 lat po stabilizacji, na stopień płacy najwyższy już po 3—4 lat stałej służby; w innych natomiast, w których napływ kandydatów pozwala na bezwzględne obsadzenie wakujących posad, nauczyciele osiągają to posunięcie niekiedy dopiero po kilkunastu a nawet po dwudziestu kilku latach od stabilizacji. Nadmienić przytem trzeba, że i ta repartycja w okręgach szkolnych podług ćwierci często jest iluzoryczna i w praktyce nie da się przeprowadzić. Konieczność przeniesienia nauczyciela z wyższą płacą wrodze służbowej lub dyscyplinarnej do okręgu, w którym posady o wyższych stopniach są już zajęte, wytwarza na razie faktyczne przekroczenie przepisanego kontyngentu a natomiast odbiera w przyszłości nieraz na długo zasłużony i w krótkim czasie już oczekiwany awans zasłużonym nauczycielom, którzy z powodu wypełnienia posad z wyższą płacą, nie mogą doczekać się należytej im poprawy bytu.

Taka nierównomierność widoków polepszenia bytu w rozmaitych stronach kraju i przyznanie w tylu przypadkach trafowi przewagi nad zasługą jest oczywistą niesprawiedliwością i wymaga reformy ze stanowiska słuszności. Racyą, dla której wprowadzono ten wyjątkowy przepis ustawy, był wzgląd na to, aby w okręgach odleglejszych, przeważnie górskich, przedstawiających mniej atrakcyi dla ogółu nauczycielstwa, stworzyć widoki rychlejszego awansu i tem zachęcić do konkurencyi o posady. Jakoż nie da się zaprzeczyć, że zniesienie tej atrakcyi może chwilowo oddziaływać odstrasżająco, — obawa ta jednak ustąpić musi przed względami powyżej przytoczonymi, które domagają się stanowczo równomiernego traktowania wszystkich nauczycieli w kraju. Dlatego Wydział krajowy na wniosek Rady szkolnej krajowej proponuje, aby w IV. klasie płac podobnie jak w III. i II. klasie, zaprowadzony został jednolity etat krajowy, obejmujący ogół nauczycieli do tej IV. klasy płac zaliczonych.

Druga niemniej ważna zmiana odnosi się do Art. 12. ustawy.

W tym Art. zawiera się postanowienie, że przy posuwaniu do płac wyższych w obrębie każdej klasy uwzględniać należy obok nienagannej i skutecznej służby okoliczność, że nauczyciel obarczony jest rodziną.

Jasną jest racya tego postanowienia; ustawodawca pragnął w ten sposób najwyższe w każdej klasie płace zapewnić tym nauczycielom, którzy więcej niż inni odczuwają niedostateczny wymiar płacy, bo zmuszeni są znaczną część tej płacy oddawać na utrzymanie rodziny, posyłanie dzieci do wyższych szkół i t. p. Jednak doświadczenie poczyły, że ten przepis ustawy, szlachetnymi względami ludzkości natchniony, wywiera bardzo niekorzystny wpływ na nauczycielstwo. Nauczyciel bezżenny lub bezdzietny musi bowiem czuć się zrażonym i skrzywdzonym, widząc, że najusilniejsza pilność i zapał do pracy — że najwydatniejsze nawet skutki tej pracy nie mogą mu przynieść polepszenia losu, podczas gdy nauczyciel pracujący ze skutkiem ledwie dostatecznym, byleby tylko wystrzegął się wytknięcia i kary dyscyplinarnej może napewno liczyć na uzyskanie wyższej płacy, — jeżeli tylko ma kilkoro dzieci.

Owóż Rada szkolna krajowa oświadczyła się stanowczo za uchYLENIEM z ustawy tej klauzuli, a Wydział krajowy, podzielając to zdanie, proponuje uchYLENIE jej z ustawy.

Ale mimo potrzeby usunięcia tego zastrzeżenia, a raczej właśnie z powodu usunięcia go z ustawy, jest rzeczą konieczną postarać się o uwzględnienie w inny sposób słusznych motywów ludzkości, które w tej klauzuli wyraz swój znajdowały, zwłaszcza, że nauczyciele dotknięci tą reformą, tracą pierwszeństwo do awansu, jakie w dotychczasowej ustawie mieli zapewnione.

Najodpowiedniejszym sposobem rozwiązania tej kwestyi, byłoby może oddanie do dyspozycji Rady szkolnej krajowej pewnego funduszu, który wstawiany rokrocznie do budżetu funduszu szkolnego krajowego, służyłby miał na przyznawanie nauczycielom, obarczonym licznějšíą rodziną, nie wliczalnych do emerytury dodatków po 100—200 K. w celu ułatwienia im wyżywienia rodziny i wykształcenia dzieci. Fundusz ten mógłby mieć nadto inne jeszcze przeznaczenie.

Według art. 14. ustawy z 15. czerwca 1892 nr. 40. Dz. u.kr. traktującego o dodatkach za kierownictwo szkoły, pobiera taki dodatek w rocznej kwocie 100 K. także nauczyciel kierujący z płacą IV. klasy, jednakże tylko w takim razie, jeżeli w szkole oprócz niego ustanowiony jest przynajmniej jeszcze jeden nauczyciel etatowy. W praktyce wygląda to tak, że ten dodatek za kierownictwo pobierają jedynie nauczyciele kierujący szkołami przynajmniej 2-klasowymi, nauczyciele zaś samoistni szkół jednoklasowych nie pobierają tego dodatku, chociażby przy szkole było kilka klas paralelnych a więc kilku nauczycieli, ci bowiem nie są nauczycielami etatowymi. Owóż Rada szkolna krajowa podnosi, że byłoby rzeczą słuszną, aby nauczycielom samoistnych szkół jedno-klasowych, którzy faktycznie mają prawie ten sam trud, co kierownicy szkół o więcej niż jednej klasie, w zawiadywaniu szkołą, załatwianiu rozlicznych administracyjnych i kancelaryjnych funkcji zarządu, a nawet często są faktycznie kierownikami, tam mianowicie, gdzie przy jednej etatowej klasie istnieje druga, albo nawet i trzecia klasa nadetatowa, otóż aby takim samoistnym nauczycielom przyznawano pewien dodatek, mający im zastąpić dodatek za kierownictwo. Dodatek taki doraźny, do emerytury niewliczalny, należałoby jednak zdaniem Rady szkolnej krajowej przyznawać tylko nauczycielom zasłużeńszym, którzy zarząd szkoły prowadzą porządnie, przynajmniej od lat kilku. Wydział krajowy uważa ten wniosek za uzasadniony i ze swej strony przedstawia go Wys. Sejmowi do uwzględnienia.

Co do wysokości funduszu, mającego być oddanym Radzie szkolnej krajowej do rozporządzalności na oba cele, co dopiero wspomniane, trudno na teraz ściśle oznaczyć cyfrę wydatku potrzebnego. W każdym razie sądzić należy, że kwota 50.000 K. nie będzie tu za wysoką i taką też kwotę Wydział krajowy proponuje w rezolucyi, jaką w tej mierze Wys. Sejmowi do uchwalenia przedkłada.

Rekapitulując, co powyżej przedstawiono, okazuje się, że w razie uwzględnienia przez Wys. Sejm wniosków Wydziału krajowego w niniejszem sprawozdaniu przedstawionych, zwiększenie wydatków funduszu krajowego na płace i dodatki do płac dla nauczycieli szkół ludowych, przedstawiałoby się w następujących cyfrach:

| | | |
|----|---|-------------------|
| 1. | Dla nauczycieli tymczasowych z patentem kwalifikacyjnym i egzaminem dojrzałości — podwyższenie wynagrodzenia z 600 na 800 K., czyni rocznie | 113.900 K. |
| 2. | Podwyższenie płacy nauczycieli młodszych w IV. klasie płac z 700 na 800 K. | 91.700 " |
| 3. | Podwyższenie płac nauczycieli samoistnych, względnie starszych w IV. klasie płac dla $\frac{3}{4}$ ogółu ponad na 900 K. zaś dla $\frac{1}{4}$ na 1100 K. | 314.000 " |
| 4. | Podwyższenie płac w III. klasie dla $\frac{3}{4}$ na 1200 K., zaś dla $\frac{1}{4}$ na 1400 K. | 64.800 " |
| 5. | Podwyższenie płac w II. klasie dla $\frac{3}{4}$ na 1400 K., zaś dla $\frac{1}{4}$ na 1600 K. | 35.600 " |
| 6. | Ryczałt roczny dla Rady szkolnej krajowej na dodatki dla nauczycieli obarczonych rodziną i dodatki za kierownictwo dla samoistnych nauczycieli szkół jedno-klasowych w IV. klasie, w razie jeżeli przy jednoklasowej szkole istnieje klasa nadetatowa | 50.000 " |
| | Razem | <u>670.000 K.</u> |
| | a po potrąceniu 10% intercalare z powodu nieobszadzenia wszystkich posad | 67.000 " |
| | Wydatek roczny większy o | <u>603.000 K.</u> |

W załączonym projekcie ustawy przedstawia Wydział krajowy także winosek na zmianę §§. 25. i 26. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 nr. 16. Dz. u. kr. zmierzający do złagodzenia skutków kar dyscyplinarnych, o ile one ograniczają pobór dodatków pięcioletnich.

Według Art. 25. ustawy obecnie obowiązującej, każda nagana w drodze dyscyplinarnej udzielona nauczycielowi, odracza przyznanie pięcioletniego dodatku o trzy lata, zaś według Art. 26. tejże ustawy, w razie odjęcia w drodze dyscyplinarnej kierownictwa szkoły, lub przeniesienia za karę, następuje odroczenie przyznania dodatku pięcioletniego o lat pięć.

W braku odpowiedniego wyjaśniającego przepisu, stosuje się te postanowienia ustawy obecnie tak, że raz spowodowane temi karami odroczenie wywiera swój dotkliwy skutek przez cały ciąg służby nauczyciela, dyscyplinarnie ukaranego, chociażby jego służba była później zupełnie zadowolniająca, to znaczy, że wszystkie późniejsze dodatki pięcioletnie bywają mu przyznawane o 3 a względnie o 5 lat później, niżby mu właściwie przyspaść były powinny.

Otóż, zdaniem Rady szkolnej krajowej, zalecałoby się ze względów słuszności, aby w tych przypadkach poprzestać na pierwszym odroczeniu, które, wobec szczupłości płac jest już karą, nader dotkliwą, następne pięciolecie zaś, w razie skutecznej i nienagannej służby, przyznawać w takich terminach, w jakichby przypadają, gdyby ów odroczonego dodatek został był przyznany w terminie normalnym.

Wydział krajowy, zgadzając się z Radą szkolną krajową, że złagodzenie zbyt dotkliwych skutków kar dyscyplinarnych pod powyższym względem jest wskazane, mniema, że odroczenie wypłaty już przyznanych dodatków pięcioletnich o 3 a względnie o 5 lat, byłoby może odpowiedniejszą formułą, i temu zapatrywaniu swemu daje wyraz w proponowanej zmianie stylizacji Art. 25. i 26. ustawy.

Wypada jeszcze w końcu dodać wyjaśnienie, dlaczego niniejsza propozycja co do podwyższenia płac, poszła w takim a nie innym kierunku, a uzasadnienie tego kierunku będzie oraz odpowiedzią na inne propozycje, w szczególności zaś na propozycje zawarte w wniosku p. Małachowskiego i towarzyszy.

Polepszenie bytu nauczycieli mogło nastąpić w kierunku:

1. podwyższenia płac zasadniczych,
2. pięcioletnich dodatków,
3. wyznaczenia dodatków aktywalnych do płacy lub dodatków miejscowych, do emerytury niewliczalnych;
4. podwyższenia, a względnie innego unormowania dodatków procentowych do płacy na mieszkanie i za kierownictwo.

Każdy z tych kierunków ma swoją dodatnią stronę, lecz po dokładnem rozważeniu wszystkich argumentów *pro* i *contra*, Rada szkolna krajowa a z nią Wydział krajowy przyszły do przekonania, że najważniejszą rzeczą będzie, pójść w kierunku podwyższenia płac zasadniczych. Decydującym w tej mierze był nie tylko wzgląd na to, że idąc w tym kierunku, nie wprowadzi się innowacji w przyjętym w ustawie systemie, dotychczas jeszcze nie zupełnie wypróbowanym, ale i ten, ważniejszy może jeszcze wzgląd, że konieczną jest rzeczą przyjąć nauczycielstwu w pomoc doraźnem, ale trwałem, choćby skromnem polepszeniem bytu.

Podwyższenie dodatków pięcioletnich a względnie pomnożenie ich liczby, nie przyniosłoby nauczycielstwu doraźnego polepszenia bytu, a dla wielu młodych nauczycieli uczyniłoby polepszenie bytu iluzorycznem, jeżeli się zważy, że według dat statystycznych, na każde 100 nauczycieli żyje 78-7% w 15 roku służby, 44% w 20 roku służby, a tylko 12% żyje w 30 zaś zaledwie 7% w 35 roku służby.

Również podwyższenie poborów przez zaprowadzenie dodatków miejscowych lub aktywalnych nie zdawało się prowadzić do celu. Pominąwszy bowiem okoliczność, że unormowanie wysokości tych dodatków, dla poszczególnych kategorii według miejscowości, jak dawniejsze doświadczenia pouczyły, ciągłej wymagałoby korektury, — nadmienić trzeba jako ważną okoliczność, że takie dodatki jako niewliczalne do emerytury, nie mogłyby nauczycielstwu przynieść trwałych korzyści.

Powiększenie w końcu, a względnie unormowanie procentowych dodatków na mieszkanie i dodatków za kierownictwo, nie przyniosłoby również trwałego polepszenia warunków bytu.

Przyjęto więc w niniejszej propozycji kierunek podwyższenia płac zasadniczych, jako najracjonalniejszy, bo zmierzający do stałej sanacji obecnych warunków bytu nauczycielstwa. Nie porzucono zasadniczych norm obowiązującej ustawy, według których płace dzielą się na 4 klasy, a wysokość ich w granicach każdej klasy ulega stopniowaniu. Zasadę stopniowania płac uważać trzeba bowiem za sprawiedliwą i racjonalną, gdyż stopniowanie płac jest dla nauczycieli zachętą i niemałym bodźcem do wytrwałości w ciężkiej ich pracy zawodowej.

W granicach trzech niżej dotowanych klas płac nauczycielskich wprowadzono zamiast trzech dotychczasowych, tylko 2 stopnie płac, uzyskując przez zniesienie najniższego stopnia, polepszenie dla połowy nauczycieli każdej klasy. Przez takie zniesienie najniższych stopni uzyskano w klasach IV, III. i II. płac faktyczne polepszenie z efektem, nie przeciążającym zbyt budżetu, a mającym za sobą także i to, że w systemie oznaczania płac, zaprowadzoną zostaje pewna jednolitość, bo ustawa i dla I. klasy płac oznacza tylko dwa stopnie.

W IV. klasie przyjęto w drugim, wyższym stopniu, płacę 1100 K., a nie 1000 K., dlatego, ponieważ różnica w stopniach, przyjmując 900 K. w stopniu niższym, a tylko 1000 K. w stopniu wyższym, byłaby zbyt nieznaczna i nierównomierną w porównaniu ze stopniami III. i II. klasy, w których różnica stopni wynosi po 200 K. Przy posuwaniu na wyższy stopień zatrzymano system procentowy, nie przyjmując proponowanego w wniosku p. Małachowskiego posuwania wyłącznie w miarę odbytych lat służby, ponieważ system ten trudno byłoby pogodzić z istniejącym już systemem dodatków 5-letnich.

Myślą przewodnią przedłożonego niniejszem projektu, jest, jak już raz nadmieniono, polepszenie w granicach możliwości finansowej kraju, warunków bytu najliczniejszej i najskańpiej uposażonej warstwy nauczycielstwa ludowego. Takie polepszenie uważa Wydział krajowy za słuszne, godziwe i niecierpiące zwłoki, dlatego, skoro tylko stan finansowy kraju na to pozwolił, wystąpił z niniejszem przedłożeniem, z wnioskiem na podwyższenie wydatku na płace nauczycielskie, które, jak Wydział krajowy ma uzasadnioną nadzieję, nie tylko w roku 1903, ale i w następnych latach znajdzie pokrycie w dochodach funduszu krajowego bez potrzeby nowego obciążenia ludności.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

1. załączony % projekt ustawy
2. następującą rezolucję:

Sejm przeznacza począwszy od r. 1903 ryczałt roczny w kwocie 50.000 K., który ma być wstawiany do budżetu funduszu szkolnego krajowego i oddany do rozporządzalności Rady szkolnej krajowej. Z ryczałtu tego, Rada szkolna krajowa przyznawać będzie niewliczalne do emerytury, doraźne dodatki do płacy w miarę swego uznania, jednakże w kwotach nie niższych od 100 K

1. nauczycielom obciążonym licznějšíą rodziną, przedewszystkiem na cel wykształcenia dzieci;

2. zasłużonym nauczycielom samoistnym, kierującym szkołami jednoklasowemi w razie, jeżeli przy tych szkołach zaprowadzoną jest co najmniej jedna klasa równoległa, nie etatowa.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

A. Potocki w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

PROJEKT.**U s t a w a**

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Artykuły 11. i 12. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 r. Nr. 16. Dz. u. kr. w brzmieniu ustanowionem ustawą z 6. lipca 1899 r. Nr. 85. Dz. u. kr., oraz artykuły 25. i 26. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 r. Nr. 16. Dz. u. kr. — znosi się w ich dotychczasowym brzmieniu i mają opiewać, jak następuje:

Art. 11.

A. Roczne płace nauczycieli szkół ludowych publicznych dzielą się na następujące klasy:

a) w szkołach pospolitych: I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem, dla połowy posad w każdym mieście 1.800 K. a dla drugiej połowy posad 1.600 K.,

II. klasa w miastach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24 dla $\frac{1}{4}$ części ogółu posad 1.600 K., dla $\frac{3}{4}$ części posad 1.400 K.

III. klasa w miastach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51 dla $\frac{1}{4}$ części ogółu posad 1400 K., dla $\frac{3}{4}$ części 1200 K.;

IV. klasa w reszcie gmin dla $\frac{1}{4}$ części ogółu posad 1.100 K., dla $\frac{3}{4}$ części posad 900 K.

b) w szkołach wydziałowych osobnych i w klasach wydziałowych, połączonych z pospolitemi:

I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem dla połowy posad w każdym mieście 2.000 K., dla drugiej połowy 1.800 K.;

II. klasa w innych miastach dla połowy ogółu posad 1.800 K., dla drugiej połowy 1.600 K.

B) Płaca roczna stałego młodszego nauczyciela wynosi w I. klasie płac 1.000 K., w II. klasie płac 900 K., w III. i IV. klasie płac 800 K.

C) Wynagrodzenie nauczycieli tymczasowo ustanowionych, którzy złożyli egzamin dojrzałości i egzamin nauczycielski, wynosi 800 K. rocznie.

Wynagrodzenie nauczycieli tymczasowo ustanowionych nie posiadających powyższej kwalifikacji oznacza Rada szkolna krajowa, nie może ono jednak wynosić mniej niż 500 K. rocznie, ani przewyższać poborów nauczyciela stałego, którego miejsce nauczyciel tymczasowy zastępuje.

Art. 12.

Do płacy wyższej w II. i III. klasie płac w szkołach pospolitych posunięci być mogą tylko nauczyciele, kierujący szkołami o pięciu lub więcej klasach, tudzież tacy nauczyciele tychże szkół, którzy posiadają egzamin kwalifikacyjny dla szkół wydziałowych.

Art. 25.

Naganę należy udzielać na piśmie z zagrożeniem użycia surowszych środków w razie ponownego przewinienia.

Każda udzielona nagana pociąga za sobą utratę poboru dodatku pięcioletniego przez trzy bezpośrednio następujące lata; pod innymi zaś względami, po upływie trzech lat dobrego zachowania się nauczyciela traci ona mu nagana swoje znaczenie.

Art. 26.

W razie odjęcia kierownictwa, lub przeniesienia za karę na inną posadę, należy oznaczyć w orzeczeniu stopień, jaki ma zająć skazany w etacie szkoły, do której go przeniesiono.

Kara tego rodzaju pociąga za sobą utratę poboru dodatku pięcioletniego przez pięć lat bezpośrednio po sobie następujących

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1903.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu ministrowi wyznań i oświaty.